

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมการเมืองของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน Diversity of Political Cultures of ASEAN Member Countries

พัชรมน โตสุรัตน์

กลุ่มวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Patcharamon.asean@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดที่หลากหลายทางวัฒนธรรมการเมืองของ 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งสามารถแบ่งวัฒนธรรมการเมืองออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ นั่นก็คือ กลุ่มประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และกลุ่มประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการ แต่ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมการเมืองของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจะถูกแบ่งออกเป็นกี่ประเภทก็ตาม ประเทศต่างๆ ในอาเซียนก็ยังคงดำเนินความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความร่วมมือกันที่จะทำให้อาเซียนกลายเป็นประชาคมอาเซียนให้ได้ในปี 2558 อีกทั้งบทความนี้ยังนำเสนอแนวทางการจัดการปกครองของแต่ละประเทศว่ามีรูปแบบการบริหารงานแบบใด มีใครเป็นผู้นำประเทศ และมีนโยบายการบริหารประเทศอย่างไร ซึ่งวัฒนธรรมการเมืองที่แตกต่างกันก็นำพามาซึ่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมากขึ้น ซึ่งความแตกต่างหลากหลายทางการเมืองก็ย่อมนำไปสู่ความแตกต่างในการบริหารจัดการนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาของผู้ว่าประเทศต่างซึ่งจะมีแนวทางการบริการจัดการที่แตกต่างกันออกไป ประเทศที่การเมืองมีเสถียรภาพจะได้เปรียบประเทศที่การเมืองด้อยเสถียรภาพมากนักยิ่งใดก็ย่อมเป็นเรื่องที่สำคัญและควรศึกษา

คำสำคัญ: ความหลากหลาย, วัฒนธรรมการเมือง, อาเซียน, เสถียรภาพทางการเมือง

Abstract

This article presents the concept of cultural politics of the 10 ASEAN member countries. Political cultures, which can be classified into three main groups, that is Countries ruled by democracy and countries ruled by the Dictatorship regime. Although despite the cultural politics of ASEAN member countries are divided into a few types of them. ASEAN countries have also taken a good relationship with each other. Have joined together to make the ASEAN Community, has become in 2558. And the article also presented the administration of each country that has any form of administration. Who is the leader and what is the policy administration of each country. The different political culture will lead to a mutual learning more of the ASEAN member countries. The diversity of political will inevitably lead to differences in management, policy-driven development of the countries which have a different approach to service management companies. The country's political stability to the country's political advantage, much less stable, it is indeed an important issue and should be studied.

Keywords: diversity, political cultures, ASEAN, political stability

1. บทนำ

การศึกษาวัฒนธรรมการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็นในการชี้วัดการพัฒนาการของระบอบการปกครองในแต่ละสังคม แนวความคิดที่เรียกว่าวัฒนธรรมการเมืองมีการนำเสนอมากกว่าครึ่งศตวรรษ และเคยเป็นแนวความคิดที่ได้รับความนิยมใน

การศึกษาอย่างแพร่หลายในหมู่นักรัฐศาสตร์ในช่วงทศวรรษ 70 อันเป็นสัญญาณลักษณะของพัฒนาการขององค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ที่เข้ามาสู่สังคมไทยภายใต้อิทธิพลขององค์ความรู้จากสหรัฐอเมริกา การทำการวิจัยในประเด็นดังกล่าวได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่การทำวิจัยในประเด็นนี้ก็ลดความนิยมลงไป อันเกิดจากกระแสแนวความคิดทฤษฎีอื่นเข้ามาแทนที่ในสังคมวิชาการทางรัฐศาสตร์ไทย

สำหรับความหมายของวัฒนธรรมการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ความหมายก็มีหลากหลาย Almond (1956: 34-42) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นตัวกำหนดและกำกับระบบการเมือง ซึ่งความหมายดังกล่าวเห็นว่า เป็นมองการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแง่โครงสร้างนิยม ซึ่งจะไม่เน้นหน่วยการศึกษาแบบปัจเจกนิยม ส่วน Verba (1965: 513) เห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของความเชื่อ สัญลักษณ์ และค่านิยมซึ่งบ่งบอกถึงสถานะของการเมืองที่กำลังเป็นอยู่ ต่อมา Lucian Pye (1968: 218) ได้ กล่าวถึง วัฒนธรรมทางการเมืองได้กระชับขึ้น และเป็นความหมายที่ได้รับความนิยมน้อยในการวิจัยแนวคิดดังกล่าวในสังคมว่า “ วัฒนธรรมทางการเมือง คือ แบบแผนของทัศนคติ ความเชื่อ สภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่สั่งการและมีความหมายต่อกระบวนการทางการเมือง เป็นกรอบของพฤติกรรมของระบบการเมืองนั้นๆ” กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง จึงมีลักษณะ 2 กระบวนการคือ กระบวนการที่หนึ่ง คือ ความคิด ทัศนคติ ที่สอดคล้องกับการแสดงออก(พฤติกรรม) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอง ควบคู่กันไป

2. วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democracy)

ทอมัสฮอบบส์ (Thomas Hobbes ค.ศ. 1588-1679) นักปรัชญาชาวอังกฤษ แนวคิดด้านการเมืองของฮอบบส์ ปรากฏในหนังสือ ลีวาอัทัน (Leviathan) ซึ่งเป็นงานเขียนชิ้นเอกของฮอบบส์กล่าวว่ก่อนหน้าที่มนุษย์จะมาอยู่รวมกันเป็นสังคมการเมือง มนุษย์มีอิสระและเสรีภาพในการกระทำใดๆ ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวาย มนุษย์จึงตกลงกันที่จะหาคนกลางมาทำหน้าที่จะหาคนกลางมาทำหน้าที่ปกครองเพื่อให้เกิดสังคมการเมืองที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยแต่ละคนยอมเสียสละอำนาจสูงสุดของตนให้แก่ฝ่ายปกครองทั้งนี้ประชาชนมีสิทธิเลือกการปกครองที่สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ โดยมีข้อผูกมัดว่าทุกคนจะต้องเชื่อฟังผู้ปกครอง ซึ่งจะเป็นผู้ออกกฎหมายมาบังคับประชาชนต่อไป จะเห็นว่าแม้ฮอบบส์จะนิยมระบอบกษัตริย์ แต่ก็มีแนวความคิดว่าอำนาจของกษัตริย์ไม่ใช่อำนาจของเทวสิทธิ์หรืออำนาจศักดิ์สิทธิ์ แท้จริงแล้วเป็นอำนาจที่ประชาชนยินยอมพร้อมใจมอบให้ ส่วนทางศาสนจักรนั้น ฮอบบส์มีความเห็นว่าไม่ควรเข้ามาเกี่ยวกับการปกครองของรัฐ นอกจากนี้ฮอบบส์ ยังโจมตีความเชื่อทางศาสนาของมนุษย์ว่าเป็นเรื่องไร้เหตุผล มนุษย์ควรมีชีวิตอยู่ด้วยเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ควรอยู่ด้วยความเชื่อมงาย อย่างไรก็ตามฮอบบส์มิได้ปฏิเสธพระเจ้า แต่ปฏิเสธพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนา

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่ง ซึ่งบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนโดยตรงหรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นที่ถูกใจของทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ และกำหนดให้พลเมืองทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นและเจตนาของตน

ประชาธิปไตยเกิดขึ้นในบางนครรัฐกรีกโบราณช่วงศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเอเธนส์หลังกำเนิดเมื่อ 508 ปีก่อนคริสตกาล ประชาธิปไตยแบบนี้เรียกว่า ประชาธิปไตยทางตรง ซึ่งพลเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการทางการเมืองโดยตรง แต่ประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน โดยสาธารณะออกเสียงในการเลือกตั้งและเลือกนักการเมืองเป็นผู้แทนตนในรัฐสภา จากนั้น สมาชิกสภาจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยเสียงข้างมาก ประชาธิปไตยทางตรงยังมีอยู่ในระดับท้องถิ่นหลายประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกเทศบาล อย่างไรก็ตาม ในระดับชาติ ความเป็นประชาธิปไตยทางตรงมีเพียงการลงประชามติ การริเริ่มออกกฎหมายและการถอดถอนผู้ได้รับเลือกตั้ง

แม้ในปัจจุบัน ประชาธิปไตยจะยังไม่มียุคสมัยที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วกันก็ตามแต่ความเสมอภาคและอิสรภาพได้ถูกระบุว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยนับแต่โบราณกาล (Aristotle, Politics : 1317)หลักการดังกล่าวถูกสะท้อนออกมาผ่านความเสมอภาคทางกฎหมายของพลเมืองทุกคนและมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน ตัวอย่างเช่น ในประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน ทุกเสียงมีน้ำหนักเท่ากันทั้งสิ้น และไม่มีกีดกันอย่างไร้เหตุผลใช้บังคับกับทุกคนที่ปรารถนาจะเป็นผู้แทน ส่วนอิสรภาพได้มาจากสิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งโดยทั่วไปได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ (R. Alan Dahl, I. Shapiro, J. A. Cheibub , 2003)

ประชาธิปไตยถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการในกรีกโบราณแต่วิปฏิบัติแบบประชาธิปไตยปรากฏในสังคมอยู่ก่อนแล้ว รวมทั้งเมโสโปเตเมีย ฟินีเชียและอินเดียวัฒนธรรมอื่นหลังกรีกได้มีส่วนสำคัญต่อวิวัฒนาการของประชาธิปไตย เช่น โรมัน

โบราณยุโรป และอเมริกาเหนือและใต้ มโนทัศน์ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนเกิดขึ้นส่วนใหญ่จากแนวคิดและสถาบันซึ่งได้ถูกพัฒนากระหว่างยุคกลางของยุโรปและยุคภูมิธรรมในการปฏิวัติอเมริกาและการปฏิวัติฝรั่งเศส

ประชาธิปไตยได้ถูกเรียกว่า "ระบอบการปกครองสุดท้าย" และได้แพร่หลายอย่างมากไปทั่วโลก สิทธิในการออกเสียงลงมติในหลายประเทศได้ขยายวงกว้างขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปจากกลุ่มค่อนข้างแคบ (เช่น ชายมั่งมีในกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ๆ) โดยนิวซีแลนด์เป็นชาติแรกที่ทำให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วไปแก่พลเมืองทุกคนใน ค.ศ. 1893 ประชาธิปไตยมักถูกเข้าใจสับสนกับระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ ในบางนิยาม "สาธารณรัฐ" เป็นประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่ง แต่นิยามอื่นทำให้ "สาธารณรัฐ" เป็นคำที่มีความหมายต่างหาก ไม่เกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม แม้การดำเนินการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แม้จะได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน แต่ต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อย่างเช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับดินแดน การอพยพเข้าเมือง และการกีดกันกลุ่มประชากรบางชาติพันธุ์ เป็นต้น

ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่ถือเสมือนเป็นตัวแทนเจตนารมณ์ของประชาชน รัฐบาลเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองที่ได้เสียงข้างมากจากประชาชน หรือได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่จากประชาชน รัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปไม่ได้เมื่อวาระสิ้นสุดลง การแสดงให้ประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่า รัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้นที่จะทำให้รัฐบาลกลับมาเป็นอำนาจต่อไปได้ เพื่อใช้อำนาจนั้นดำเนินการภายในกรอบที่กำหนด และอำนาจที่มีขอบเขตจำกัด เพราะอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน

2.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย ผู้นำ และนโยบายการบริหารประเทศ

2.1.1 ราชอาณาจักรไทย(Kingdom of Thailand) กับประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข(อังกฤษ: democratic form of government with the King as Head of State) พระมหากษัตริย์คือพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร นายกรัฐมนตรี คือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประชาธิปไตยแบบไทยเป็นการรวมเอาทั้งรูปแบบการปกครอง ประเภทประชาธิปไตยโดยมีรัฐสภา (parliamentary democracy) กับรูปแบบรัฐ (form of state) ประเภทการปกครองราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (constitutional monarchy) ไว้ในคำเดียวกัน

ทั้งนี้ หากกล่าวถึงการเป็นประมุขในทางพิธีการของระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น ก็คือ เป็นพิธีการที่ทรงบริหารอำนาจอธิปไตยแทนปวงชนโดยแบ่งแยกอำนาจนั้นเป็นสามฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ อำนาจอธิปไตยนั้นผ่านมายังสภานิติบัญญัติที่เรียก "รัฐสภา" ฝ่ายบริหาร อำนาจอธิปไตยนั้นผ่านมายังกลุ่มผู้บริหารสูงสุดที่เรียก "คณะรัฐมนตรี" และฝ่ายตุลาการ อำนาจอธิปไตยนั้นผ่านมายังศาลทั้งหลาย ซึ่งมีสามประเภท คือ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ แต่ความจริงแล้ว องค์กรเหล่านั้นเป็นปวงชนหรือผู้แทนของปวงชนที่บริหารอำนาจด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของปวงชนและโดยการควบคุมของปวงชน ส่วนพระมหากษัตริย์เป็นแต่เชิดให้กิจการดำเนินไปด้วยดีตามพระราชภารกิจทางพิธีการที่รัฐธรรมนูญมอบให้เท่านั้น

ข้อกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยภายใต้การนำของรัฐบาลรัฐประหารที่เน้นความปรองดองลดความแตกแยกในสังคมไทยที่สะสมมาเป็นเวลานาน ผนวกกับเร่งพัฒนาฟื้นฟูเศรษฐกิจให้ดีขึ้นภายใต้ข้อกำหนดระยะเวลาการบริหารประเทศ 1 ปี หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติยึดอำนาจจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

2.1.2 ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia) กับประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ระบอบการปกครองประชาธิปไตยแบบกัมพูชา เป็นประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญพระมหากษัตริย์ คือ พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดม สีหมุนี เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ วันที่ 14 ตุลาคม 2547 มีนายกรัฐมนตรี คือ สมเด็จฮุน เซน เป็นผู้มีอำนาจในการบริหารนายกรัฐมนตรีกัมพูชามาจากพรรคการเมืองในรัฐสภา ได้รับการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของประธานและรองประธานรัฐสภา หลังจากนั้นต้องได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลในกัมพูชา เมื่อเข้าทำงานจะแต่งตั้งรัฐมนตรีมารับผิดชอบงานต่างๆซึ่งเรียกว่าสภารัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันคือฮุน เซน มาจากพรรคประชาชนกัมพูชา ดำรงตำแหน่งมาตั้งแต่การ

เลือกตั้ง พ.ศ. 2541 หนึ่งปีหลังเหตุการณ์รัฐประหาร พ.ศ. 2540 เพื่อโค่นล้มพระชนโรดม รมณฤทธิ์ จนปัจจุบันรัฐสภาของ กัมพูชาใช้ระบบสองสภาได้แก่สมัชชาแห่งชาติหรือรัฐสภา และ พฤษสภาหรือสภาสูง

นโยบายการบริหารประเทศรัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ รวมถึงการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารราชการแผ่นดิน ระบบศาลยุติธรรมและกฎหมาย การทหาร เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ การดำเนินงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า ตลอดจน สนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชนบทและห่างไกลความเจริญได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการปฏิรูปในสาขาต่าง ๆ อาทิ การลดจำนวนข้าราชการทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร การปฏิรูปด้าน การศาล การปรับปรุงระเบียบและแก้ไขกฎหมายที่ล้าหลังและไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ การปฏิรูปที่ดินและการเร่ง ออกเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน การส่งเสริมการศึกษาและฝึกฝนอาชีพ การปรับเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ อย่างเป็นระบบ การพัฒนาระบบชลประทานและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ โดยเฉพาะระบบคมนาคมขนส่ง เพื่อรองรับการพัฒนา ด้าน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.1.3 สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) กับประชาธิปไตยแบบรัฐสภาโดยถ่วงดุล

อำนาจระหว่างนายกรัฐมนตรี และประธานาธิบดี

ประเทศสิงคโปร์ในปัจจุบันเป็นประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเยี่ยม สิงคโปร์มีการปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีประธานาธิบดีทำหน้าที่เชิงพิธีการเท่านั้น สิงคโปร์ได้รับการจัดตั้งให้เป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์เมื่อ เดือน ธันวาคม 1965 สิงคโปร์รับเอาระบบ ประชาธิปไตยรัฐสภาของอังกฤษเป็นแม่แบบ แต่สิงคโปร์มีแต่สภาเดียวไม่มีสภาคู่แบบอังกฤษ นับตั้งแต่มีการเลือกตั้งครั้งแรก หลังจากได้รับเอกราชนั้น มีเพียงพรรคการเมืองเดียวคือพรรคกิจประชา(PAP: People' Action Party) เท่านั้น ที่ได้รับการ เลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในสภากว่าสามทศวรรษ โดยมีผู้นำประเทศเพียงคนเดียวคือ ลี กวน ยู ภายหลังจาก ลีจึงยอมลงจากตำแหน่งเพราะบริหารประเทศมานาน แล้วสืบทอดอำนาจให้คนสนิท คือโก๊ะจ๊ก ตง ซึ่งนายลีก็มีบทบาทในการ บริหารอยู่ในตำแหน่งรัฐมนตรีอาวุโส โก๊ะจ๊ก ตง ก็ดำเนินนโยบายในแนวทางสานต่อทางการเมืองจาก ลี กวนยู เช่นเดิม ใน ปัจจุบัน การเมืองการปกครองสิงคโปร์นั้นถือว่าเป็นประเทศที่มีระบบการเมืองที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพมากเป็นลำดับต้นๆ ของโลกเลยก็ได้ เพราะระบบการเมืองสามารถดำเนินไปได้อย่างมีระบบระเบียบ ไม่มีการแทรกแซงจากอำนาจนอกระบบเช่น การเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกันเองในหลายๆประเทศ เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลสิงคโปร์เกิดจากการที่ สิงคโปร์มีรัฐบาลพรรคเดียวครองอำนาจมาเป็นเวลานานมาก จนชั้นนำที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองสิงคโปร์นั้นกระจุกอยู่กับ กลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว พรรค PAP ของอดีตประธานาธิบดีสิงคโปร์มีบทบาทอย่างมากทางการเมืองตั้งแต่ยุคการเรียกร้องเอกราชจนถึงปัจจุบันที่มีนาย ลี เซียน ลุง บุตรของ นายลี กวน ยู มีอำนาจทางการเมืองจากการเลือกตั้ง

การเมืองสิงคโปร์ซึ่งถูกปลุกฝังโดยชั้นนำทางการเมืองสิงคโปร์ที่ให้ความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าปัจเจก แนวคิดแบบปัจเจกนิยมเป็นรากฐานและผลผลิตของประชาธิปไตยแบบตะวันตก ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับสังคมสิงคโปร์ การเมืองสิงคโปร์จำเป็นต้องเห็นคุณค่าของส่วนรวม อีกทั้งสิงคโปร์เองเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา การเน้นคุณค่าของส่วนรวมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากเรื่องความหลากหลาย ด้วยความเป็นชาติใหม่ ที่เพิ่งได้รับเอกราช และมีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย คนสิงคโปร์จำเป็นต้องมีสำนึกเรื่องชาติสูง ไม่ต้องการให้เกิดการแบ่งแยกหรือ ความขัดแย้งใดๆ เพราะประเทศของตนก็เสียเปรียบจากประเทศรอบข้างอย่างมากแล้ว ดังนั้นคนสิงคโปร์ในช่วงแรกจึงเห็นว่า เสถียรภาพทางการเมืองและความมั่นคงของชาติ สำคัญมากโดยเฉพาะเมื่อต้องแข่งขันกันพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สิงคโปร์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งสร้างชาติให้เจริญเติบโตโดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นทางเดียวที่ชาติเล็กๆอย่างสิงคโปร์ จะก้าวขึ้นมามีอำนาจในการเมืองโลกได้

2.1.4 มาเลเซีย (Malaysia) กับประชาธิปไตยแบบสหพันธรัฐอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ระบอบการปกครองประชาธิปไตยแบบมาเลเซียมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญและที่ น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ กษัตริย์ของมาเลเซียมาจากการเลือกตั้ง การปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐ มีรัฐบาลกลางแห่งสหพันธรัฐ และรัฐบาลของแต่ละรัฐ โดยรัฐบาลกลางตั้งอยู่ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมืองหลวงของมาเลเซีย ส่วนรัฐบาลแห่งรัฐตั้งอยู่ในแต่ละรัฐ รวมทั้งสิ้น ๑๓ รัฐ โดยมีประมุขของรัฐเป็นสุลต่านหรือผู้ว่าการรัฐนอกจากนี้ยังมีเขตสหพันธรัฐ (Federal Territory)

อีก 2 เขต คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และเกาะลาบวน (อยู่ทางมาเลเซียตะวันออกใกล้กับ บรูไนดารุสซาลาม)

ประมุขของมาเลเซียภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ เรียกว่า “สมเด็จพระราชาธิบดี” หรือ “Yang Di-Pertuan Agong” หรือทั่วไปเรียกว่า “อากง” นายกรัฐมนตรี คือ นายนาจิบ ราซัค สังกัดพรรค UMNO ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลมีนโยบายบริหารประเทศเน้นชาตินิยมแต่ไม่รุนแรง สนับสนุนชาวมาเลย์ให้มีสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศทั้ง ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ นโยบายในการบริหารและพัฒนาประเทศหลัก ๆ สรุปได้ดังนี้ 1.) ดำเนินนโยบายอย่างเป็นอิสระไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยเฉพาะประเทศตะวันตก 2.) พยายามเข้าไปมีบทบาทในอาเซียน และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะกลุ่มประเทศมุสลิม เพื่อเป็นพลังต่อรองกับประเทศตะวันตกในเวทีระหว่างประเทศ 3.) พัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบของประเทศตะวันตกมีแนวดำเนินการของตนเองและให้ความสำคัญต่อเรื่องความมั่นคงภายในประเทศเป็นสำคัญส่วนนโยบายต่างประเทศ ในช่วงที่ผ่านมาถือว่ามาเลเซียประสบความสำเร็จในเวทีระหว่างประเทศ อย่างสูง โดยสามารถสร้างบทบาทให้เป็นที่ยอมรับในฐานะผู้นำประเทศกำลังพัฒนาและเป็น ประเทศมุสลิมสายกลางซึ่งมีนโยบายสอดคล้องกับประเทศตะวันตกในเรื่องของการต่อต้านการก่อการร้าย ทำให้มาเลเซียสามารถมีบทบาทนำในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ทั้งในกรอบของ โลกมุสลิมและโลกตะวันตก

2.1.5 สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) กับประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐโดย

ประธานาธิบดีเป็นประมุข

อินโดนีเซียมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและ หัวหน้าฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ นายโจโก วิโดโด รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2488 ได้กำหนดให้ใช้หลักปรัชญาศีลเป็นหลักในการปกครองประเทศ ซึ่งประกอบด้วย การนับถือพระเจ้าองค์เดียว การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความ เที่ยงธรรม ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนและความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซียทั้งหมด

ความมั่นคงภายในประเทศยังเป็นประเด็นหลักในนโยบายด้านความมั่นคงของอินโดนีเซีย โดยเฉพาะการต่อต้านก่อการร้าย ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายลดแนวความคิด นิยมความรุนแรง (de-radicalization) และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดของกลุ่มหัวรุนแรง ต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อ และส่งเสริมการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภายใน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนและรัฐบาลยังคงมุ่งเน้นการส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ และการลงทุนจากต่างประเทศ พร้อม ๆ กับการส่งเสริมการลงทุน รัฐบาลอินโดนีเซียได้แก้ไขกฎระเบียบด้านการค้าเพื่อห้ามการนำเข้า-ส่งออกสินค้าหลายชนิด โดยเฉพาะสินค้าเกษตร

อินโดนีเซียยังคงให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายการทูตรอบด้าน ที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและการเสริมสร้างพลวัตที่สมดุล (dynamic equilibrium) นโยบายการทูตพหุภาคี (multilateral diplomacy) นโยบายการทูตเชิงเศรษฐกิจ (economic diplomacy) นโยบายการทูตภูมิภาค (regional diplomacy) การให้ความสำคัญต่อบทบาทนำของอาเซียน (ASEAN Centrality) และการส่งเสริมบทบาทของอินโดนีเซียทั้งในระดับภูมิภาคและเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอิสระและประสิทธิภาพ (independent and active) [๑๗] โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเท่าเทียมกันและการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความไว้วางใจ ตอบสนองผลประโยชน์ของชาติ จัดการกับภัยคุกคามซึ่งมีผลต่อความมั่นคงของอินโดนีเซีย และเชื่อมโยงประเด็นท้าทายของอินโดนีเซียกับประเด็นท้าทายภายนอก

2.1.6 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines) กับประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ

โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข

ฟิลิปปินส์มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีคนปัจจุบันคือนายเบนิกโน อากีโน ที่ 3

แต่หากจะถามว่าประเทศใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลทางการเมืองจากตะวันตกมากที่สุด ที่เห็นได้ชัดตั้งแต่ในอดีตจนถึงในปัจจุบัน คำตอบคงหนีไม่พ้นฟิลิปปินส์ ฟิลิปปินส์ตกอยู่ในอาณานิคมของสเปนกว่าสามศตวรรษต่อด้วยสหรัฐอเมริกาอีกกว่าครึ่งศตวรรษ จนกระทั่งการประกาศเอกราชในปี 1946(ดวงสุดา,2529) วัฒนธรรมของคนฟิลิปปินส์จึงได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบคาทอลิกจากสเปนในช่วงการครอบครองอย่างยาวนานดังกล่าว ภายใต้สเปนและสหรัฐทำให้เกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมพื้นเมือง วัฒนธรรมมุสลิม วัฒนธรรมสเปนและอเมริกัน

ศีลธรรมแบบคริสต์ศาสนาได้เข้ามาพร้อมกับการเป็นอาณานิคม และมีบทบาทอย่างมากในการครอบงำบรรทัดฐานของสังคมประชาชนชาวฟิลิปปินส์ซึ่งมีวัฒนธรรมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการอุปถัมภ์ค้ำจุนซึ่งกันและกัน มีลักษณะครอบครัวที่ใกล้ชิดแบบสเปนแต่มีความทันสมัยแบบอเมริกัน สังคมและสิ่งแวดล้อมในฟิลิปปินส์ภายใต้การครอบครองของสเปนและสหรัฐเป็นสิ่งกำหนดให้ฟิลิปปินส์มีความเป็นอยู่เช่นปัจจุบัน อีกทั้งชาติตะวันตกยังปลูกฝังค่านิยมที่ยึดมั่นประชาธิปไตย เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน

รัฐบาลภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดี อากิโนที่ 3 มุ่งให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบบริหารประเทศเพื่อปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงและขจัดความยากจน จึงได้รับความนิยมจากประชาชนและมีสถานะความมั่นคงทางการเมืองสูง ทั้งนี้ รัฐบาลมีมาตรการเร่งด่วน ได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การสร้างมาตรฐานกฎระเบียบด้านงบประมาณ การปรับปรุงระบบข้าราชการพลเรือน และการปรับปรุงระบบการศึกษา ส่วนประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลฟิลิปปินส์เน้นการส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นท้าทายต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การระบาดของโรคติดต่อ การฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ และการสร้างพลังประชาคมระหว่างประเทศในทุกภาคส่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDG) ภายในปี 2558 ส่วนในเรื่องของนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์อยู่บนพื้นฐานของนโยบายหลัก 3 ด้าน คือ 1.) ด้านความมั่นคง 2.) ด้านเศรษฐกิจ และ 3.) ด้านแรงงานฟิลิปปินส์ในต่างประเทศ โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมระหว่างประเทศ และยังคงให้ความสำคัญกับการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศสมาชิกอาเซียน

2.1.7 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar) กับ ประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้จัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2553 แม้ว่าในระหว่างนั้นจะมีเหตุการณ์ที่เป็นอุปสรรคต่างๆ นานา เกิดขึ้นเช่นการคว่ำบาตรการเลือกตั้งของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย หรือ NLD (National League for Democracy) นำโดยนางออง ซาน ซูจี จนนำไปสู่การถูกยุบพรรค หรือการวิพากษ์วิจารณ์ข้อสื่อตะวันตกถึงความไม่โปร่งใสและไม่เชื่อใจการเลือกตั้งในพม่า แต่อย่างไรก็ตามในวันที่ 30 มีนาคม ที่ผ่าน มา คณะรัฐบาลชุดแรกของพม่า นำโดยพลเอกเต็งเส่ง ในฐานะประธานาธิบดี ก็ได้ทำการสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง ณ เมืองเนปิดอว์ เมืองหลวงแห่งใหม่ของพม่า ตามด้วยการโหมประโคมข่าวการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ตามสื่อต่างๆ เป็นรายวัน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากความเชื่อมั่นนี้ ยังคงมีความคลางแคลงใจจากรัฐบาลและสื่อในต่างประเทศจำนวนมาก ถึงการตัดสินใจก้าวลงจากอำนาจในฐานะผู้นำประเทศและผู้นำกองทัพของพลเอกอาวุโสตานฉ่วย รวมถึงประกาศยุบสภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนา (State Peace and Development Council- SPDC) ที่ครองอำนาจรัฐบาลมาอย่างยาวนาน และการจัดการเลือกตั้งที่พลเอกตานฉ่วยผลักดันอย่างมาก จึงเป็นที่น่าสนใจว่า เหตุใดคนอย่างพลเอกตานฉ่วย ซึ่งเป็นผู้หวงอำนาจมากถึงต้องการผลักดันการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ (Lieberman,1984)

ในระดับภูมิภาคอาเซียน แม้ว่าทั้งๆ ที่กลุ่มประเทศอาเซียนมีท่าทีสนับสนุนการเลือกตั้งของพม่าอย่างเต็มที่ก่อนจัดการเลือกตั้งเมื่อเดือนพฤศจิกายนอยู่แล้ว แต่ประเทศสมาชิกกลับมีปฏิกิริยาต่อการจัดตั้งรัฐบาลของพม่าค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ถึงแม้เนื้อในอาจจะยังไม่เปลี่ยนทำให้กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจะโล่งใจไปประหนึ่ง เนื่องจากในปี 1997 ที่กลุ่มประเทศอาเซียนลงนามเห็นชอบรับพม่าเข้ามาเป็นสมาชิกนั้น ประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้โจมตีถึงการรับรัฐบาลเผด็จการทหารเข้ามาเป็นสมาชิกอย่างมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ ทำให้อาเซียนสามารถบอกกล่าวกับประชาคมโลกได้ว่าระบบทางการเมืองของพม่าไม่ได้ขัดแย้งกับนโยบายของอาเซียนแล้ว อย่างไรก็ตาม ในทางการทูต เรื่องที่สองคือการที่รัฐบาลพม่าประกาศจะใช้ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่น้อย และมีแนวโน้มว่าจะมีการจัดการอย่างจริงจังหลังจากที่พลเอกตานฉ่วยเสียนหน้ามาครั้งหนึ่งเพราะตนเองได้ปลดพลเอกชินอู่นออก และเข้าบริหารเศรษฐกิจของประเทศผิดพลาด พลเอกตานฉ่วยคงจะไม่อยากเสียน้ำหนักกับผลงานของ Roadmap ของตนครั้งนี้ ฉะนั้น ถ้าหากทำได้จริงก็หมายความว่ากลุ่มประเทศอาเซียนจะสามารถเข้าไปทำธุรกิจกับพม่าได้มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจที่ไม่มีเส้นสายทางการเมืองหรือการทหาร ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจริง ประเทศพม่าเองก็จะมีรายได้อีกของภาคธุรกิจขนาดกลางและย่อม (SME) รวมถึงการขยายตัวของชนชั้นกลางมากขึ้นอย่างมากยังผลให้โอกาสในการเผชิญหน้าทางการทหารและปัญหาความมั่นคง

รูปแบบเก่าๆ ลดลงไป นอกจากนี้ยังเป็นผลดีต่อนโยบายการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) และนโยบายตลาดเดียว (Single Market) ภายใต้แผนงาน ASEAN Economic Community 2015 และยังคงสร้างเสถียรภาพแก่อาเซียนมากขึ้นตามไปด้วย

โดยสรุปแล้ว จากสถานการณ์ในปัจจุบันนี้ก็ยังไม่มีอะไรที่สามารถรับประกันได้ว่าประเทศพม่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงๆ เนื่องจากกลุ่มอำนาจเก่าก็ยังมีอำนาจอยู่มากและไม่สามารถคาดการณ์อะไรได้ เพราะในเบื้องต้นนี้คงจะเป็นการเล่นการเมืองกันของสองผู้มีอำนาจอย่างพลเอกอาวุโสตานฉ่วย และพลเอกอาวุโสหม่องเอ๊กันอยู่เหมือนเดิม แม้ทั้งสองคนจะเกษียณไปแล้วก็ตาม นอกจากนี้ท่าทีต่อพม่าของประเทศมหาอำนาจตะวันตกที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงตราบดีที่สถานะขององ ซาน ซูจี ยังไม่เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามหากดูจากลักษณะของพลเอกเต็งเส่งผู้มีความคิดสมัยใหม่ รวมถึงนโยบายเศรษฐกิจแบบตลาดซึ่งพลเอกตานฉ่วยให้การสนับสนุน ก็ถือว่าเป็นนิมิตหมายอันดีของประเทศพม่าและมิตรประเทศรวมถึง ASEAN ซึ่งหากพม่าประสบความสำเร็จอย่างที่ควรจะเป็นแล้ว ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาอาจจะอยากกลับเข้ามาสนใจพม่าอีกครั้ง และเมื่อถึงเวลานั้นพม่าคงจะกลายเป็นจุดศูนย์กลางใหม่ของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แน่นอน(บัทสัน, เบนจามิน เอ.,2543)

3. วัฒนธรรมการเมืองแบบเผด็จการ (Dictatorship)

การปกครองแบบเผด็จการนั้น โดยทั่วไป หมายถึง ระบอบรวมอำนาจของผู้ปกครองที่ต้องการอำนาจและสามารถยึดอำนาจรัฐไว้ได้ ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการรุนแรง เช่น การทำรัฐประหาร ผู้นำเผด็จการเหล่านี้จะพยายามใช้วิธีการทุกอย่างเพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจ และขยายอำนาจให้เพิ่มมากขึ้น อาจมีการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ในระหว่างผู้ใกล้ชิดหรือญาติมิตร กุมกองกำลังทั้งทหารและตำรวจ และใช้กองกำลังเหล่านี้ข่มขู่ สร้างความสะพรึงกลัวให้เกิดกับผู้ที่จะต่อต้าน มีการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบของระบอบเผด็จการ มี 3 แบบ คือ เผด็จการทหาร เผด็จการฟาสซิสต์ และเผด็จการคอมมิวนิสต์ สามารถจะอธิบายพอสังเขปได้ ดังนี้

1. ระบอบเผด็จการทหาร หมายถึง ระบอบเผด็จการที่คณะผู้นำฝ่ายทหารเป็นผู้ใช้อำนาจเผด็จการในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม (ผ่านทางพลเรือนที่พวกตนสนับสนุน) และมักจะใช้กฎอัยการศึกหรือรัฐธรรมนูญที่คณะของตนสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการปกครอง

โดยทั่วไปคณะผู้นำทหารมักอ้างว่าจะใช้อำนาจปกครองประเทศเป็นการชั่วคราว แต่หลังจากนั้นมักไม่ยอมคืนอำนาจกลับมาให้ประชาชนโดยง่าย แต่เมื่อเวลาผ่านไปกระแสความไม่พอใจในหมู่ประชาชนรวมกับแรงกดดันนานาชาติก็จะทำให้คณะผู้นำทางทหารกุมอำนาจการปกครองดังกล่าวไว้ไม่ได้ ในที่สุดจึงจำเป็นต้องคืนอำนาจให้กับประชาชน แต่กว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ในบางประเทศก็เกิดความวุ่นวาย เกิดการต่อสู้ระหว่างกำลังของประชาชนกับกำลังของรัฐบาลเผด็จการทหารจนนำไปสู่การบาดเจ็บล้มตายของทั้งสองฝ่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากประวัติศาสตร์การเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพในการปกครองที่ผ่านมา มักจะจบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายประชาชนเสมอ

2. ระบอบเผด็จการฟาสซิสต์ หมายถึง ระบอบการปกครองที่เน้นความสำคัญของผู้นำว่ามีอำนาจเหนือประชาชนทั่วไปผู้นำในระบอบการปกครองเผด็จการฟาสซิสต์มักจะมีเชื้อในลัทธิการเมืองที่เรียกว่า “ลัทธิฟาสซิสต์” เป็นลัทธิชั้นนำในการปกครองและมุ่งที่จะใช้อำนาจเผด็จการปกครองประเทศเป็นการถาวร โดยเชื่อว่าระบอบการปกครองแบบนี้เหมาะสมกับประเทศของตน และจะช่วยให้ประเทศของตนมีความเจริญก้าวหน้าโดยเร็ว

3. ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์ หมายถึง ระบอบเผด็จการที่มีเพียงพรรคคอมมิวนิสต์เพียงพรรคเดียวได้รับการยอมรับหรือสนับสนุนจากบุคคลต่างๆ และกองทัพให้เป็นผู้นำอำนาจเผด็จการปกครองประเทศ

ผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์เชื่อว่าระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์เป็นรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศของตน และจะช่วยทำให้ชนชั้นกรรมาชีพเป็นอิสระจากการถูกกดขี่โดยชนชั้นนายทุน รวมทั้งทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับต่างประเทศคนยากจนไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับนายทุน โดยประเทศที่มีการปกครองระบอบนี้ เช่น สหภาพโซเวียตในอดีต เป็นต้น

ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์มีความแตกต่างจากรบอบเผด็จการทหารในบางประการ เช่น ระบอบเผด็จการทหารจะควบคุมเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ระบอบเผด็จการคอมมิวนิสต์จะใช้อำนาจเผด็จการควบคุม

กิจกรรมและการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ด้วยเหตุนี้รัฐศาสตร์จึงเรียกกระบวนการเผด็จการคอมมิวนิสต์ว่า “ระบอบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ”

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแต่ละประเทศเล็งเห็นว่าทั้งระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการต่างก็มีข้อดีและข้อจำกัดในตัวเอง บางประเทศจึงมีการปฏิรูปแนวทางการเมืองการปกครองบางด้านให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ตัวอย่างเช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ที่เป็นแบบฉบับของตนเอง คือ รัฐบาลยังคงเข้มงวดด้านสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน แต่ทางด้านเศรษฐกิจรัฐบาลจีนกลับเปิดกว้างให้มีการแข่งขันทางการผลิต การค้า และการลงทุนได้อย่างเสรี

ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปกครองระบอบเผด็จการ ผู้นำ และนโยบายการบริหารประเทศ

3.1 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) กับระบอบเผด็จการแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

ถึงแม้ว่าชื่ออย่างเป็นทางการของประเทศลาวจะเป็นประชาธิปไตยแต่รูปแบบการปกครองของลาวก็ยังคงเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยพรรคการเมืองเดียว คือพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (PRD) มีอำนาจสูงสุดตั้งแต่ลาวเริ่มปกครองระบบสังคมนิยม ปัจจุบันถือว่าการเมืองของ สปป.ลาวมีเสถียรภาพที่มั่นคงสภาพการปกครอง และการบริหารด้านเศรษฐกิจของลาวเริ่มผ่อนคลายมากขึ้นในระยะหลังของทศวรรษ 1980 ต่อมาเมื่อเจ้าสุภานุวงศ์สละตำแหน่งจากประธาน ผู้ดำรงตำแหน่งประธานประเทศต่อจากเจ้าสุภานุวงศ์คือ ท่านไกสอน พรมวิหาน และเมื่อท่านไกสอนถึงแก่กรรมกระทันหัน ท่านหนุฮัก พุมสะหวัน ก็ได้ดำรงตำแหน่งประธานประเทศต่อมา ยุคนี้ลาวกับไทยเปิดสะพานมิตรภาพ ไทย - ลาว ในปี พ.ศ. 2538 ต่อมาท่านหนุฮักสละตำแหน่ง ท่านคำไต สีพันดอนรับดำรงตำแหน่งประธานประเทศต่อ จนถึงปี พ.ศ. 2549 ท่านคำไตลงจากตำแหน่ง ท่านจุมมะลี ไซยะสอน จึงเป็นผู้รับตำแหน่งประธานประเทศลาวคนปัจจุบัน(กรมอาเซียน,2558)

นโยบายการเมืองของสปป.ลาว ยังได้ดำเนินการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม มุ่งเน้นความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เป็นหลัก ทำให้เศรษฐกิจซบเซา เปิดปัญหาการว่างงาน ขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้กลายเป็น 1 ใน 10 ประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก จนกระทั่งใน พ.ศ. 2529 จึงได้เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจมาเป็นระบบตลาดด้วยการนำใช้ “นโยบายจินตนาการใหม่” (NEM : New Economic Mechanism) โดยเน้นความสำคัญของระบบราคาที่เป็นไปตามกลไกตลาด บริหารในเชิงธุรกิจมากขึ้น ในปีเดียวกัน สปป. ลาวได้เปิดประเทศ เจริญความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก แต่ลาวยังขาดเงินทุนในการพัฒนาประเทศ จึงได้รับความช่วยเหลือจากประเทศต่างๆ ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะปรับ "จุดต้อย" ให้กลายเป็น "จุดเด่น" ไม่ว่าจะเป็น จากประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดทะเล (Land Lock) สู่การเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อระหว่างประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) หรือ Land Link การเติบโตทางการลงทุนที่ดึงดูดเม็ดเงินจากกลุ่มทุนต่างชาติให้เข้ามาสู่ลาว โดยเฉพาะโครงการเหมืองแร่ เชื้อเพลิง และโรงไฟฟ้า อันเป็นทุนรอนสำคัญที่จะทำให้ลาวกลายเป็น "แบตเตอรี่แห่งเอเชีย" (Battery of Asia) รวมทั้งการตั้งเป้าหมายให้ทั้งประเทศหลุดพ้นจากความยากจนในปีพ.ศ.2563 (ค.ศ.2020)

3.2 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Socialist Republic of Vietnam) กับระบอบเผด็จการแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

การเมืองของเวียดนามมีเสถียรภาพ เนื่องจากมีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เป็นองค์กรที่มีอำนาจ สูงสุดเพียงพรรคการเมืองเดียว ผูกขาดการชี้นำภายใต้ระบบผู้นำร่วม (collective leadership) ที่คานอำนาจระหว่างกลุ่มผู้นำ ได้แก่ 1.) กลุ่มปฏิรูป ที่สนับสนุนการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ นำโดยอดีตนายกรัฐมนตรี ฟาน วัน ชาย 2.) กลุ่มอนุรักษ์นิยม ซึ่งต่อต้านหรือชะลอการเปิดประเทศ เพราะเกรงภัยของ “วิวัฒนาการที่สันติ” (peaceful evolution) อันเนื่องมาจากการเปิดประเทศ และ 3.) กลุ่มที่เป็นกลาง ประนีประนอมระหว่างสองกลุ่มแรก นำโดยอดีตนายกรัฐมนตรี เจิ่น ดึ๊ก เลือง ส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามต้องปรับแนวทางการบริหารประเทศให้ยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ในย่างก้าวที่รวดเร็วนัก

นโยบายทางการเมืองของเวียดนามมีผลมาจากการปฏิวัติสร้างสรรค์อุดมการณ์ระบอบสังคมนิยมเริ่มต้นในปี 1976 ภายหลังได้รวมประเทศเป็นหนึ่งเดียวกันแล้ว ซึ่งก่อนหน้านั้นเวียดนามต้องเผชิญกับการแทรกแซงและรุกรานของมหาอำนาจตะวันตก และยังถูกแบ่งออกเป็น สองส่วน 1.พรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีการกึ่ง 2 ประการในเวลาเดียวกัน คือการปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมนิยม และทำสงครามเพื่อเอกราชของชาติ 2. โฮจิมินห์ เป็นนักประยุกต์อุดมการณ์ของเลนินมาสู่การปฏิบัติในสภาพสังคมนิยมหลังจากสถาปนาระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ภาระหน้าที่สำคัญของ

พรรค คือ การทำให้มวลชนยอมรับและสนับสนุนพรรค เพื่อความมั่นคงของระบอบการเมืองการปกครองของรัฐโดยการล้อม กลาทางสังคมและปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง เช่น การจัดระบบการศึกษา และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การจัดตั้งองค์กรทางการเมือง เพื่อให้เยาวชนเข้าเป็นสมาชิกและฝึกฝน เช่นองค์กรเยาวชนต่างๆ เป็นต้น

3.3 เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam) กับระบอบเผด็จการแบบฟาสซิสต์

ประเทศบรูไนดารุสซาลามเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบราชาธิปไตย (Constitutional Monarchy) ซึ่งมีหลักการว่า Melayu Islam Berraja (MIB) โดยองค์สุลต่านเป็นผู้นำของประเทศและเป็นผู้นำรัฐบาล ด้วยการดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกลาโหม ได้รับการช่วยเหลือให้คำปรึกษาจากสภาที่ปรึกษา และคณะรัฐมนตรีประเทศ บรูไนไม่มีสภานิติบัญญัติหรือสภาผู้แทนราษฎร ในปี 2000 ทางองค์สุลต่านได้มีการประชุมเพื่อกำหนดรัฐสภา (Parliament) ซึ่งไม่เคยมีการจัดตั้งมานับตั้งแต่ปี 1984 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษ ด้านการป้องกันประเทศนั้น ทางบรูไนได้มีการทำ สนธิสัญญากับอังกฤษ โดยทางอังกฤษได้ส่งกลุ่มทหารเผ่ากรูซ่า (Gurkha) ซึ่งเป็นชนเผ่าของประเทศเนปาลได้ตั้งฐานอยู่ใน ประเทศบรูไน ตั้งอยู่ที่ Seria การป้องกันประเทศของบรูไนนั้นว่ามีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับความร่ำรวยของประเทศ ประเทศบรูไนเองก็มีส่วนในการอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะ Spratly ซึ่งมีประเทศมาเลเซีย, จีน, ไต้หวัน, เวียดนาม, ฟิลิปปินส์ร่วม อ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะดังกล่าวด้วย

นโยบายหลักของบรูไน เรื่องการเมืองการปกครองได้แก่การสร้างความเป็นปึกแผ่นภายในชาติ และดำรงความเป็น อิสระของประเทศ ทั้งนี้ บรูไนมีที่ตั้งที่ถูกโอบล้อมโดยมาเลเซีย และมีอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศมุสลิมขนาดใหญ่อยู่ทางใต้ บรูไนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิงคโปร์ เนื่องจากมีเงื่อนไขคล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น การเป็นประเทศเล็ก และมีอาณา เขตติดกับประเทศมุสลิมขนาดใหญ่

สรุป

ทั้ง 10 ประเทศอาเซียนมีสิ่งที่เกี่ยวข้องว่าวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองนี้มีส่วนที่กำหนดรูปแบบ พฤติกรรมการเมืองของบุคคลแต่ละเชื้อชาติ แต่ละชนชั้นให้ต่างกันออกไป

วัฒนธรรมเมืองหมายถึง ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ค่านิยมของสมาชิกในสังคมที่มีต่อการเมือง ซึ่งวัฒนธรรม การเมืองนั้นเป็นผลมาจากการล้อมกลาทางการเมือง ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา สถานที่ทำงาน วัฒนธรรมการเมืองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พัฒนาการการเมือง และรูปแบบของ การเมืองการปกครองที่เป็นอยู่ในแต่ละประเทศ

จะเห็นได้ว่าในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น นอกจากจะมีวัฒนธรรมทางสังคม และเศรษฐกิจที่หลากหลายแล้ว สิ่งที่เกี่ยวข้องว่าเป็นเรื่องสำคัญของประเทศต่าง ๆ นั้นก็คือ “การเมืองการปกครอง” ซึ่งการเมืองการปกครองนั้นก็เปรียบเสมือนทางเสือเรือที่เป็นตัวกำหนดทิศทางเรือ ซึ่งเรื่องในที่นี้ก็คือ ประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นนั่นเอง ความหลากหลายของวัฒนธรรมการเมือง ก็จะทำ นำพามาซึ่งการกำหนด นโยบาย แนวทางการบริหาร การเมืองการปกครองของแต่ละประเทศให้เหมาะสมและสามารถใช้ได้ เป็นที่ยอมรับของคนทั้งประเทศ ซึ่งถึงแม้ว่านโยบายทางการเมืองบางนโยบาย หรือ ระบอบการปกครองบางระบบ อาจจะไม่ สามารถตอบโจทย์ความต้องการได้ทั้งหมด แต่ก็ถือได้ว่า เป็นที่ยอมรับและใช้ได้เหมาะสมที่สุดแล้ว

ในอดีต บางประเทศอาจจะมีการดำเนินระบอบการปกครองมากกว่า 1 ระบอบ อย่างเช่นประเทศไทย ที่แรกเริ่ม เดิมที่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมาได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงจนมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงซึ่งระบอบการปกครองของไทยนั้น ก็ได้ราบรื่น เป็นที่ชื่นชอบ และเห็นด้วยของทุกฝ่ายไม่ เพราะ ทุกท่านต้องอย่าลืมว่า ก่อนที่จะมาเป็นประชาธิปไตยในปัจจุบันได้ปกครองในระบอบที่สถาบันกษัตริย์มีอำนาจเบ็ดเสร็จ เต็มขนาด มีอำนาจที่อยู่เหนือทุกสิ่ง แม้กระทั่งกฎหมาย สามารถชี้เป็นชี้ตายผู้ใดก็ได้ เป็นการยากที่คิดจะยอมรับการ เปลี่ยนแปลงจากอำนาจที่เคยมี จะต้องคืนให้แก่ประชาชน ตามระบอบประชาธิปไตย ที่กำหนดว่า ประชาชน เป็นผู้ที่สำคัญ ที่สุดในระบอบ และเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยด้วย (อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หรือ เรียกว่า ระบอบประชาธิปไตย คือ ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การที่จะให้ประชาชนทุกคนมา จัดการบริหาร ประเทศนั้นเป็นไปได้จึงต้องมีการจัดตั้งตัวแทนในการกระทำกรต่างๆ และจะต้องมีหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย โดยหลักสากล แต่ละรัฐจะมีองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยอยู่ 3 องค์กร ได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ นั้นเอง)

สำหรับวัฒนธรรมการเมืองของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่นั้นก็คือ 1.) กลุ่มประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย ประเทศราชอาณาจักร ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข อย่างราชอาณาจักรไทย และ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และประเทศที่พึ่งได้เข้ามาลบล้างความหวาดหวั่นของประชาธิปไตยหมาดๆอย่าง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และ 2.) กลุ่มประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการ อันได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีประเทศเดียวในอาเซียนที่ยังใช้ระบอบการปกครองแบบนั้นอยู่นั้นก็คือ เนการาบรูไนดารุสซาลาม ซึ่งยึดกษัตริย์เป็นอัครบิดร

ปัจจุบันจากกระแสทุนนิยม ทำให้ประเทศต่างๆในอาเซียนเริ่มมีการทบทวนเรื่องวัฒนธรรมการปกครองของประเทศตนมากขึ้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าระบอบทุนนิยมที่มาพร้อมความความเป็นประชาธิปไตยถูกหยิบยกมาพูดมากขึ้นในช่วงปัจจุบัน ทำให้ประเทศในอาเซียนบางประเทศที่ยังคงดำรงความเป็นคอมมิวนิสต์ที่เข้มข้นยอมหย่อนความเข้มงวดลง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเริ่มมีมากขึ้น และที่สำคัญ เป้าหมายหลักของประชาคมอาเซียนนั้นเน้นที่ประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักตามที่ ASEAN Road Map และกฎบัตรอาเซียนได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน จะสามารถเห็นได้ว่าแนวทางประชาธิปไตยจะง่ายสำหรับการดึงดูดการลงทุนของชาวต่างชาติได้มากกว่า การปกครองแบบเผด็จการ เพราะทัศนคติส่วนใหญ่ของประเทศมหาอำนาจล้วนยึดติดกับเรื่องของอธิปไตยที่เป็นของประชาชนเป็นหลัก หากแต่ว่า ประชาธิปไตยอาจจะไม่ใช่ระบอบการปกครองที่ดีที่สุด แต่เป็นระบอบการปกครองที่ถ้ามองในฐานะนักปกครองจะบอกว่า ประชาธิปไตยนั้นเป็นระบอบการปกครองที่เลวร้ายน้อยที่สุด และที่สำคัญประชาธิปไตยยังสามารถสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้นตามลำดับด้วย แต่ในขณะเดียวกัน การใช้ประชาธิปไตยทั้งชั้นปกครองและชั้นประชาชนควรใช้อย่างมีวิจารณญาณ ไม่นำพาไปซึ่งการเรียกร้องจนเกิดความรุนแรงดังเช่นในหลายๆประเทศประสบปัญหานี้กันอยู่ เพราะการพัฒนาประเทศที่สำคัญย่อมขึ้นอยู่กับเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมืองของประเทศนั้นๆด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Bueno de Mesquita, Bruce; Alastair Smith, Randolph M. Siverson and James D. Morrow (2003) *The Logic of Political Survival*. The MIT Press. ISBN 0-262-63315-9.
- Friedrich, Carl J.; Zbigniew K. Brzezinski (1965). *Totalitarian Dictatorship and Autocracy* (2nd ed. ed.). Praeger.
- John Dunn, *Democracy: the unfinished journey 508 BC – 1993 AD*, Oxford University Press, 1994, ISBN 0198279345
- John Funton, ed. *Government and Politics in Southeast Asia*, Singapore : Insitute of Southeast Asian Studies , 2001, 277.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2550.
- Lieberman, *Burmese Administrative Cycles : Anarchy and Conquest*,c.1580-1760 (Princeton University Press, 1984), p.23.
- R. Alan Dahl, I. Shapiro, J. A. Cheibub, *The Democracy Sourcebook*, MIT Press 2003, ISBN 0-262-54147-5, Google Books link.
- ใจ อึ้งภากรณ์, *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ข้อถกเถียงทางการเมือง*, [ม.ป.ท] 2552, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, พม่า : ประวัติศาสตร์และการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงสุดา ศรีรงค์, *ฐานทัพกับความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐและฟิลิปปินส์ (1965-1984)*, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.
- นิยม รัฐอมฤต, *การปกครองประชาธิปไตยนานาประเทศ*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2553.
- บัทสัน, เบนจามิน เอ. *อวสานสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสยาม*. แปลโดย กาญจณี ละอองศรี, ยุพา ชุมจันทร์ และคณะ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2543.
- สีดา สอนศรี, *ฟิลิปปินส์: จากอดีตสู่ปัจจุบัน(ค.ศ.1986-2006)*, กรุงเทพฯ: โครงการตำราและสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2550,17.